

УДК 378:37.014.6

Т.Є. Рожнова

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри публічного адміністрування та менеджменту освіти, начальник відділу ліцензування та акредитації ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, *Rognova_TE65@ukr.net*

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Актуальність теми зумовлена тим, що важливим на протязі багатьох років було і залишається створення в Україні системи управління якості освіти, здатної забезпечити якісно новий рівень освітніх послуг, сприяти нарощенню освітнього потенціалу суспільства. Світовий досвід держав з передовою економікою свідчить, що жодної із поставлених цілей управління в будь-якій сфері діяльності неможливо реалізувати без зацікавленості в її вирішенні самих працівників. Поліпшення якості освіти та рівний доступ до неї є одним з головних завдань сучасної державної політики в галузі освіти, національним пріоритетом, умовою реалізації права громадян на освіту.

У багатьох аспектах Болонський процес став революційним у сфері європейської вищої освіти, саме цей процес є структурним реформуванням національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у закладах вищої освіти Європи. Поза увагою також не може лишитися і запропонована Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, яку розроблено саме для забезпечення її якості, також слід врахувати Європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти, утворення Європейської асоціації забезпечення якості вищої освіти, Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти [1, с. 4].

Аналіз наукових джерел та матеріалів науково-практичних конференцій засвідчив, що проблема управління якістю освіти цікавила багатьох учених. Зокрема даною проблемою займалися такі науковці, як: О.С. Боднар, С.О. Шевченко, Г.В. Єльнікова, Л.Л. Сушенцева, А.П. Самодрин, Л.М. Петренко, Н.П. Корогод,

Т.О. Лукіна, та інші. Але разом з тим, незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених розвитку забезпечення якості вищої освіти та управління якістю освіти, подальшого дослідження потребує проблема системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища.

Система забезпечення якості для вищої освіти в Європі окреслена у «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» («Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area»), що набрало чинності у 2005 році. У цьому документі визначено перелік Європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти, що складається з: зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; забезпечення якості у діяльності (незалежних або державних) агенцій із зовнішнього забезпечення якості; внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах [2; с.1].

Наразі діючий Закон України «Про вищу освіту» засвідчує, що до якості вищої освіти привернута особлива увага держави. Так, у розділі V «Забезпечення якості вищої освіти» у статті 16 наведена система забезпечення якості вищої освіти, яка складається із:

- 1) системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);
- 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;
- 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [3, с. 2].

Здійснивши аналіз наукових джерел та нормативно-правових документів, ми вирішили розробити модель системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища. Адже в умовах сучасної конкуренції контингент студентів у закладах вищої освіти буде більшим там, де якість надання освітніх послуг буде найвищою.

Метою нашої моделі є теоретичне обґрунтування організаційно-функціональної структури та змісту системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища, емпіричний опис її компонентів, визначення на новій теоретичній основі місця закладу

вищої освіти в системі менеджменту якості освіти в умовах конкурентного освітнього середовища щодо підготовки висококваліфікованого та конкурентоспроможного випускника. В нашому дослідженні виділяємо такі етапи моделювання системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища: попередній аналіз управлінського процесу; побудова і наступне вивчення моделі; перенесення одержаної інформації на реально досліджуваний об'єкт; аналіз достовірності, результативності моделі. Відповідно до цього розробка моделі системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища повинна виконуватись послідовно. Важливим етапом процесу моделювання є збір, аналіз та систематизація наукової інформації з проблеми дослідження, що необхідна для теоретичного обґрунтування моделі. Відтак, модель повинна відповідати сучасним уявленням про неї як про систему та ієрархію взаємозалежних і взаємообумовлених компонентів, що адекватно відображають досліджуваний управлінський процес. У контексті порушеної проблеми такий підхід передбачає виділення в моделі наступних структурних компонентів: концептуально-цільового, структурно-функціонального, організаційно-діяльнісного, оцінювально-результативного. Означені компоненти моделі слід реалізувати через управлінські інноваційні технології та різні форми і види управлінських дій, у процесі яких досягається очікуваний результат підвищення якості управління закладу вищої освіти [4, с. 146; с. 149].

Реалізація моделі системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища передбачає створення єдиного освітнього простору у закладі вищої освіти, що є об'єднуючим елементом розробленої моделі. Освітній простір розглядається як підсистема соціокультурного середовища, як сукупність факторів, обставин, ситуацій, які склались історично, і як цілісність спеціально організованих умов, які спрямовані на управління якістю освіти у закладі вищої освіти.

Організаційно-педагогічні основи системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища передбачають реалізацію основних управлінських дій, спрямованих на забезпечення результативної

діяльності ЗВО. Відтак, модель системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища передбачає створення системи, орієнтованої безпосередньо на підвищення якості як в управлінському процесі так і в організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти.

Дане дослідження не вичерпує себе, а ставить за мету продовжити теоретичне обґрунтування та практичне підтвердження переваг використання моделі системи менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища.

Використана література

1. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (Ялта, 21-22 березня 2013 року). Ялта: РВНЗ КГУ, 2013. Ч. 1. 292 с.

2. Цюк О.А. Проблема забезпечення якості вищої освіти: європейські стандарти, критерії та показники. Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/pspo_2013_39\(4\)_54.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/pspo_2013_39(4)_54.pdf).

Закон України «Про вищу освіту». Редакція від 01.01.2019. - URL: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/page2>.

3. Рожнова Т.Є. Модель управління вищим навчальним закладом на засадах інноваційних технологій. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. №3 (69). с. 145-150, 2013р. URL: ISSN 2076-6173: <http://eprints.zu.edu.ua/9774/>.

УДК 378:005.6

Т.І. Шанскова

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти і педагогічних інновацій Житомирського державного університету імені Івана Франка, doktorshans@ukr.net

СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КАФЕДРАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Пріоритетом розвитку суспільства у XXI столітті, що визнаний світовим співтовариством, є якість освіти. У високотехнологічному інформаційному суспільстві, системі